

مجلس شورای اسلامی ایران

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُمَّ اجْعَلْ صِيَامِي فِيهِ صِيَامَ الصَّائِمِينَ

خدایا روزهام را در این ماه روزه روزه داران قرار ده

وَقِيَامِي فِيهِ قِيَامَ الْقَائِمِينَ

و شب زنده داری ام را شب زنده داری شب زنده داران

وَنْبَهْنِي فِيهِ عَنِ نَوْمَةِ الْغَافِلِينَ

و از غفلت و بی خبری بیدارم نما

وَهَبْ لِي جُرْمِي فِيهِ يَا إِلَهَ الْعَالَمِينَ

و ببخش گناهم را در این روز ای معبود جهانیان

وَأَعْفُ عَنِّي يَا عَافِيَا عَنِ الْمَجْرِمِينَ.

و از من درگذر، ای درگذرنده از گنهکاران.

دعای روز اول ماه رمضان

درس ۱: رمضان

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَ بَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ فَمَن شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ وَ مَن كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَ لَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَ لِيَتَكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَ لِيَتَذَكَّرُوا اللَّهُ عَلَىٰ مَا هَدَاكُمْ وَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ (بقره، ۱۸۵)

ماه رمضان، ماهی است که قرآن در آن نازل شده است. (و قرآن کتابی است که) هدایتگر مردم همراه با دلایل روشن هدایت و وسیله تشخیص حق از باطل است، پس هر که از شما این ماه را دریابد، باید روزه بگیرد. و آنکس که بیمار یا در سفر باشد، رزوه‌های دیگری را به همان تعداد روزه بگیرد. خداوند برای شما آسانی می‌خواهد و برای شما دشواری نمی‌خواهد (این قضای روزه) برای آن است که شما مقرر روزها را تکمیل کنید و خدا را برای اینکه شما را هدایت کرده، به بزرگی یاد کنید، باشد که شکرگذار گردید.

«رمضان» از ماده ی «رمض» به معنای سوزاندن است؛ البته سوزاندنی که دود و خاکستر همراه نداشته باشد. علت نامگذاری این ماه از آن روست که در ماه رمضان، گناهان انسان سوزانده و نابود می‌شود.

ماه رمضان، ماه نزول قرآن و تنها ماهی است که نامش در قرآن آمده و شب قدر نیز در این ماه است. پیامبر اکرم فرمودند: «تمام کتابهای آسمانی در این ماه نازل شده اند. ماه رمضان بهترین ماه خدا است». آن حضرت در جمعه آخر ماه شعبان، خطبه مفصلی در عظمت ماه رمضان ایراد کرده اند که در بعضی از تفاسیر و کتب روایی آمده است. هم چنین در صحیفه سجادیه، امام سجاد علیه السلام با دعایی به استقبال ماه رمضان رفته و در وداع آن ماه، مناجات جان سوزی دارند.

در رمضان مومنان با «يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ» به مهمانی خدا دعوت شده اند، و این مهمانی ویژگیهایی دارد:

۱- میزبان، خداوند و میهمانان را شخصا دعوت کرده است

۲- وسیله پذیرایی، شب قدر، نزول قرآن، فرود آمدن فرشتگان، استجاب دعا، لطافت روح و دوری از دوزخ است.

۳- زمان پذیرایی، ماه رمضان است که به گفته ی روایات، اول آن رحمت، وسط آن مغفرت و آخر آن پاداش است.

۴- چگونگی پذیرایی شب قدر به گونه ای است که نیاز یکسال مهمانان تامین می شود و زمین با نزول فرشتگان در شب قدر مزین می گردد.

۵- غذای این ماه، غذای روح است که برای رشد معنوی لازم است، نه غذای جسم. لطف غذای این مهمانی، آیات قرآن است که تلاوت یک آیه آن در ماه رمضان، همچون تلاوت تمام قرآن در ماههای دیگر است. این مهمانی هیچ گونه همخوانی و شباهتی با مهمانی های دنیوی ندارد؛ خداوند عالم و غنی و باقی و عزیز و جلیل، میزبان انسان های جاهل و فقیر و فانی و مخلوق و ذلیل و محتاج می شود.

در وسایل الشیعه برای اخلاق روزه دار در ضمن روایت مفصلی می خوانیم: «روزه دار باید از دروغ، گناه، مجادله، حسادت، غیبت، مخالفت با حق، فحش و سرزنش و خشم، طعنه و ظلم و مردم آزاری، غفلت، معاشرت با فاسدان، سخن چینی و حرام خواری دوری کند و نسبت به نماز، صبر و صداقت داشته و به یاد قیامت توجه خاص داشته باشد.»

شرایط حضور در این مهمانی، فقط تحمل گرسنگی نیست. در حدیث می خوانیم: «کسی که از اطاعت رهبران الهی سرباز زند و یا در مسائل شخصی و خانوادگی با همسرش بدرفتار و نامهربان باشد و یا از تامین خواسته های مشروع او خودداری کند و یا پدر و مادرش از او ناراضی باشند، روزه او قبول نیست و شرایط این ضیافت را به جای نیاورده است.»

ارزش رمضان به نزول قرآن است. ارزش انسان ها نیز می تواند به مقداری باشد که قرآن در آن نفوذ کرده باشد.

خطبه شعبانیه

از حضرت علی نقل شده که رسول خدا روز جمعه آخر ماه شعبان خطبه ای خواند و پس از حمد و ثنای خداوند فرمود:

ای مردم! ماه خدا با رحمت و برکت و آمرزش به شما روی کرده است، ماهی که بهترین ماه، روزهایش بهترین روزها و شبهایش بهترین شبها و ساعاتش بهترین ساعات است. ماهی که در آن به مهمانی خدا دعوت شده اید. نفس های شما، ثواب تسبیح و خواب شما عبادت است. اعمالتان در آن پذیرفته و دعایتان مستجاب است. خدا را خالصانه بخوانید که شما را به روزه و خواندن قرآن موفق بدارد. بدبخت کسی است که از آمرزش و مغفرت خدا در این ماه محروم گردد.

با گرسنگی و تشنگی، گرسنگی و تشنگی قیامت را یاد کنید و بر فقرا و مساکین صدقه دهید و به بزرگان خود احترام گذارید و به خردسالان ترحم کنید و صلح کنید و زبان خود نگهدارید و از محرمات، چشم بپوشید و گوش ببندید. بر یتیمان مهر بورزید تا بر یتیمان شما مهر ورزند و از گناهانتان توبه کنید و در وقت نماز دست به دعا بردارید که بهترین ساعتی است که در آن خداوند در آن نظر لطف به بندگان دارد و به دعا و مناجات آنها پاسخ دهد و فریاد آنها را لیبیک گوید و درخواست و دعای آنها را مستجاب کند.

ای مردم! شما در بند کردارتان هستید، با استغفار خود را رها سازید. بار سنگین گناهانتان را با سجده های طولانی سبک کنید و بدانید که خداوند متعال به عزت خود قسم خورده که نمازگزاران و ساجدان را عذاب نکند.

ای مردم! هر که در این ماه روزه داری را افطاری دهد، نزد خدا ثواب آزاد کردن بنده ای را دارد و گناهان گذشته اش آمرزیده گردد. سوال شد: یا رسول الله همه بر آن توانایی نداریم، فرمود: از خدا بپرهیزید گر چه با نصف خرما و به مقداری آب باشد.

هر که در این ماه خوش خلقی کند، جواز عبور صراط او باشد در روزی که همه قدم ها بلرزد. هر که بر زیردستان آسان و سبک گیرد، خداوند حسابش را آسان گیرد و هر که از شرارت دست بردارد، خداوند خشک خود را از او بازدارد و هر که در آن یتیمی را گرمی دارد، خدا او را گرمی دارد و هر که صله رحم کند، با او به رحمت خود صله نماید و هر که قطع رحم کند، رحمتش را از او ببرد. هر که نماز مستحبی بخواند، خدا برات آزادی از آتش به او بدهد و هر که واجبی ادا کند، ثواب هفتاد واجب در ماههای دیگر را دارد و هر که بر من بسیار صلوات بفرستد، خدا روزی که میزان ها سبک است، میزانش را سنگین کند. و که یک آیه قرآن بخواند، ثواب یک ختم قرآن در ماههای دیگر را دارد.

ای مردم در این ماه درهای بهشت گشوده شده است، از خدا بخواهید به روی شما نبندد و درهای دوزخ بسته شده، از خدا بخواهید که به روی شما نگشاید. شیاطین دربند و زنجیرند، از خدا بخواهید دیگر آنها را بر شما مسلط نکنند.

امیرالمومنین فرمود: من برخاستم و عرض کردم: یا رسول الله کدام عمل در این ماه بهتر است؟ فرمود: ای ابوالحسن! بهترین عمل تقوا و ورع از محرمات الهی است. سپس آن حضرت به گریه افتاد، عرض کردم یا رسول الله چرا گریه می کنید؟ فرمود: یا علی تو را می نگرم که در این ماه در حال نماز، شقی ترین افراد در حال نماز ضربتی بر فرقت زند و محاسنت را به خون سرت رنگین کند. امیرالمومنین پرسید: «آیا در این حال دین من سالم است؟» «أفی سلامه من دینی» فرمود: آری، ای علی هر که تو را بکشد مرا کشته و هر که تو را به خشم آرد، مرا به خشم آورده و هر که تو را دشنام دهد، مرا دشنام داده است. زیرا تو جان منی، روح از روح من و وجودت از وجود من است.

البته باید مراقب باشیم تا با نحوه دعا و عبادت و سروصدا و بدخلقی با اطرافیان و خانواده و اسراف و تبذیر و بی عدالتی در مهمانی و افطاری ها، خدای نکرده نه تنها ثوابی درک نکرده باشیم بلکه بار گناه خود را سنگین تر سازیم.

